

Määräyslunnon sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rakenteista ja asiakasasiakirjoihin merkittävistä tiedoista

Jussi Lehto

27.9.2021

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaalihuollon tiedonhallinnan ohjauksen välineet

Lait

Asiakastietolaki

Velvoittaa liittymään sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon. Vaiheistaa milloin ja mitkä asiakastiedot tulee tallentaa.

Asiakasasiakirjalaki

Velvoittaa kirjaamaan asiakastietoa määrämuotoisesti

Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta

Oikeuttaa saamaan Kanta-palveluihin tallennettuja tietoja

Määräykset ja päätökset

Määräys olennaisista toiminnallisista vaatimuksista

Velvoittaa Kantaan liittyviä järjestelmiä keskeisten toiminnallisuuksien toteuttamisessa

Määräys sosiaalihuollon asiakirjarakenteista

Velvoittaa käyttämään asiakirjarakenteita asiakastiedon kirjaamiseen ja tallentamiseen

Päätös uudesta tiedonkeruusta

Velvoittaa luovuttamaan laitoksen lakisääteisiä tehtäviä varten välttämättömät tiedot

Ohjeet ja määrittelyt

III-vaiheen määrittelyt

Määrittelee Kanta-palvelujen toiminnallisuudet ja asiakirjarakenteet

Toisiokäytön ja tiedonkeruiden määrittelyt

Asiakastietolaki ja Sosiaalihuollon liittymisvelvoite (52 §)

- Velvollisuus liittyä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi (7§)
  - Liittymisen jälkeen palvelunantajan tulee tallentaa asiakasasiakirjojen alkuperäiset kappaleet valtakunnalliseen arkistointipalveluun (8§)
  - Erikseen määrääjat julkiselle ja yksityiselle sosiaalihuollolle
- Julkisen sosiaalihuollon ja sen lukuun toimivan palvelunantajan tulee aloittaa sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen tallentaminen valtakunnalliseen arkistointipalveluun seuraavasti:
  - 1) lapsiperheiden, työkäisten ja iäkkäiden palvelutehtävässä syntyvät asiakirjat viimeistään 1 päivänä syyskuuta 2024;
  - 2) lastensuojelun palvelutehtävässä syntyvät asiakirjat viimeistään 1 päivänä maaliskuuta 2025;
  - 3) vammaispalvelujen palvelutehtävässä syntyvät asiakasasiakirjat viimeistään 1 päivänä syyskuuta 2025;
  - 4) päihdehuollon palvelutehtävässä syntyvät asiakasasiakirjat viimeistään 1 päivänä maaliskuuta 2026; sekä
  - 5) perheoikeudellisten palvelujen palvelutehtävässä syntyvät asiakasasiakirjat viimeistään 1 päivänä syyskuuta 2026.
- Palveluntuottajan ja asiakkaan väliseen sopimukseen perustuvassa yksityisessä sosiaalihuollossa syntyvien asiakasasiakirjojen tallentaminen:
  - 1) lapsiperheiden, työkäisten, iäkkäiden ja vammaispalvelujen palvelutehtävässä syntyvät asiakirjat viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2026;
  - 2) päihdehuollon palvelutehtävässä syntyvät asiakirjat viimeistään 1 päivänä maaliskuuta 2026.
  - Sosiaalihuollon palvelutehtävissä syntyvien video- ja äänitallenteiden tallentaminen tulee kuitenkin aloittaa viimeistään 1 päivänä lokakuuta 2029.

Kokonaisaikataulu

Kanta, rakenteisen tallentamisen kyvykkyys 100%

Asiakirjarakenteet julkaistu valmis-tilaan 100%

Asiakastietolaki voimaan

Asiakirjamääräys voimaan

Asiakastietolaki ja asiakirjamääräys velvoittavat 1.9.2024 alkaen vaiheittain

Lapsiperheiden palvelut

Rakenteisen kirjaamisen tuki

Asiakirjojen tallentamisvelvoite

Työikäisten palvelut

Rakenteisen kirjaamisen tuki

Asiakirjojen tallentamisvelvoite

lääkäiden palvelut

Rakenteisen kirjaamisen tuki

Asiakirjojen tallentamisvelvoite

Lastensuojelu

Rakenteisen kirjaamisen tuki

Asiakirjojen tallentamisvelvoite

Vammaispalvelut

Rakenteisen kirjaamisen tuki

Asiakirjojen tallentamisvelvoite

Päihdehuolto

Rakenteisen kirjaamisen tuki

Asiak. tallentamisvelvoite

Perheoikeudelliset palvelut

Rakenteisen kirjaamisen tuki

Asiak. tallentamisvelvoite

Tiedonkeruun uudistus

Tiedonkeruu 1 vaihe

Tiedonkeruun 2 vaihe

2021

2022

2023

2024

2025

2026

2027

Asiakirjarakenteet Sosmeta-palvelussa

- Asiakirjarakenteet julkaistaan THL:n ylläpitämässä [Sosmeta-palvelussa](#)
  - Rakenteet ovat katseltavissa ja teknisesti ladattavissa Sosmetasta
  - Asiakirjoja ei voi laatia palvelussa, vaan ne toteutetaan tietojärjestelmiin
  - Asiakirjarakenteissa määritellään myös esim. luokitusten hyödyntäminen

ASIAKIRJARAKENNE
Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta

Versio: 2021-01-05R2
OID: 1.2.246.537.6.1506.4006.2021.1.5
Tila: VALMIS
Määritelmä: ilman henkilön suostumusta palvelunjärjestäjälle tehty ilmoitus henkilön ilmeisestä sosiaalihuollon tuen tarpeesta
Tämä ilmoitus voidaan tehdä silloin, kun henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan tai koska lapsen etu sitä välttämättä vaatii eikä henkilön suostumusta yhteydenottoon sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen voida saada.

Asiakirjarakennemäärittely Muutoshistoria Ohjeet Kontekstitiedot Laajenna kaikki

1	+ Henkilö, josta ilmoitus tehdään	Yksityishenkilö	PAKOLLINEN	TOISTUVA
12	+ Ilmoittaja	Ilmoittaja		TOISTUVA
29	Ilmoittamispäivämäärä	Pvm		
30	Huoli, jonka takia ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta tehdään	Koodi		TOISTUVA
31	Kuvaus tilanteesta ja huolesta	Teksti	PAKOLLINEN	
32	Lisätiedot	Teksti		
33	Lakiselostus	Teksti		

Esimerkki: 3 = Isän kanssa
Luokitus 1: [Koodistopalvelin: Sosiaalihuolto - Lapsen asuminen 1.2.246.537.6.1203](#)
Luokituksen OID 1: 1.2.246.537.6.1203

Asiakirjamääräys

- Perustuu uuteen asiakastietolakiin sekä olemassa olevaan asiakirjalakiin
  - (9§) THL antaa määräykset valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteutuksen edellyttämistä tietojärjestelmien asiakasasiakirjojen tietosisällöistä ja tietorakenteista...
  - (5§) THL antaa tarkemmat määräykset sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rakenteista ja asiakasasiakirjoihin merkittävistä tiedoista.
- Määräystä sovelletaan sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamisessa, tallentamisessa ja käsittelyssä julkisessa ja yksityisessä sosiaalihuollossa sekä sosiaalihuollon asiakastietojen käsittelyyn tarkoitettujen tietojärjestelmien toteutuksessa
- Määräyksellä yhdenmukaistetaan sosiaalihuollossa käytettävät asiakasasiakirjat ja niiden tietorakenteet. Sosiaalihuollon toimijat ottavat käyttöön rakenteiset ja määrämuotoiset asiakasasiakirjat
- Tavoitteena on antaa määräys marraskuussa 2021 asiakastietolain voimaantulon yhteydessä (1.11.2021)

TIEDONHALLINTA SOSIAALI- JA TERVEYSALALLA

Ajankohtaista Mitä tiedonhallinta on? Tiedonhallinnan ohjeus Koodistopalvelu Määrä...

Kirjaaminen Yhteystiedot

THL.FI > AIHEET > TIEDONHALLINTA SOSIAALI- JA TERVEYSALALLA > AJANKOHTAISTA > LAUSUNTOKIERROKSELLA

LAUSUNTOPYYNTÖ: MÄÄRÄYS SOSIAALIHUOLLON ASIAKASASIAKIRJOJEN RAKENTEISTA JA ASIAKASASIAKIRJOIHIN MERKITTÄVISTÄ TIEDOISTA

TIEDONHALLINTA SOSIAALI- JA TERVEYSALALLA

Ajankohtaista

Lausuntokierroksella

Sosiaalihuollon asiakirjarakenteiden kuulemiset 2019-2021

Lausuntopyyntö:

Lausuntopyyntö: Määräys sosiaalihuollon rakenteista ja asiakasasiakirjoihin merkittävistä tiedoista

THL valmistelee määräystä, jolla yhdenmukaistetaan sosiaalihuollossa käytettävät asiakasasiakirjat ja niiden tietorakenteet. Määräystä sovelletaan sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamiseen, tallentamiseen ja käsittelyyn julkisessa ja yksityisessä sosiaalihuollossa sekä sosiaalihuollon asiakastietojen käsittelyyn tarkoitettujen tietojärjestelmien toteutuksessa.

Määräyksen myötä sosiaalihuollon yksityiset ja julkiset toimijat ottavat käyttöön rakenteiset ja määrämuotoiset asiakasasiakirjat. Näin tuetaan asiakastiedon rakenteista kirjaamista ja tallentamista yhteisten, sovitujen sisältöjen ja rakenteiden avulla sekä

Asiakirjamääräyksessä lähtökohtana on ollut, että...

- Määräyksessä (tai sen liitteissä) ei luetella niitä asiakirjoja, jotka tulee tallentaa Kanta-arkistoon vaan viitataan Sosmetassa julkaistaviin asiakirjoihin
  - ”Sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen sisällön ja rakenteen tulee noudattaa Sosmeta-palvelussa julkaistuja asiakasasiakirjarakenteita viimeistään silloin, kun asiakasasiakirjat on asiakastietolain mukaan tallennettava valtakunnalliseen arkistointipalveluun. Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon tallennettavien asiakasasiakirjojen laatimisessa tulee hyödyntää asiakirjarakenteen valmis-tilassa olevaa versiota. Lisäksi vanhentunut tilassa olevaa versiota voi käyttää erikseen määritellyn siirtymäkauden ajan.”
    - Käytetään Sosmetassa Valmis-tilassa julkaistuja rakenteita
    - Velvoittavuus asiakastietolain siirtymäsäännösten mukaan
    - Muutostilanteissa tuki olisi siirtymäajan myös edelliselle versiolle
  - ”Kun asiakirjarakenteesta julkaistaan uusi valmis-tilassa oleva versio, edellisestä versiosta tulee automaattisesti vanhentunut. Vanhentunut-tilaista asiakirjarakennetta tuetaan Kanta-palveluissa siirtymäkauden ajan.”
  - Lisäksi tietenkin -> asiakirjojen tallennus tulee toteuttaa sitä koskevien olennaisten vaatimusten mukaisesti

Mitä mietimme itse ja mihin toivoisimme ajatuksia/ehdotuksia lausuntokierroksella?

- Määräyksen velvoittavuuden aikataulu?
- Toimintamalli itsessään, jossa nojataan Sosmeta-palveluun?
- Versioinnin käytäntö (*”Vanhentunut-tilaista asiakirjarakennetta tuetaan Kanta-palveluissa siirtymäkauden ajan”*)?
- Siirtymäkauden aikarajat ja niistä ilmoittaminen, viestintä?
- Yhteistestausvaatimukset?
- Mitä asiakirjoja käytämme/tarvitsemme? Tulkinta ja soveltaminen on isoilta osin sote-organisaation tehtävä
  - Minkälaista ohjausta/tukea tähän tarvitaan?

Lausuntopyyntö: Määräys sosiaalihuollon rakenteista ja asiakasasiakirjoihin merkit

THL valmistelee määräystä, jolla yhdenmukaistetaan sosiaalihuollossa käytettävät asiakasasiakirjat ja niiden tietorakenteet. Määräystä sovelletaan sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaamiseen, tallentamiseen ja käsittelyyn julkisessa ja yksityisessä sosiaalihuollossa sekä sosiaalihuollon asiakastietojen käsittelyyn tarkoitettujen tietojärjestelmien toteutuksessa.

Määräyksen myötä sosiaalihuollon yksityiset ja julkiset toimijat ottavat käyttöön rakenteiset ja määrämuotoiset asiakasasiakirjat. Näin tuetaan asiakastiedon rakenteista kirjaamista ja tallentamista yhteisten, sovittujen sisältöjen ja rakenteiden avulla sekä

- Lausuntopyyntö julkaistu Perjantaina 3.9.2021
- Viesti lähtenyt myös kuntien kirjaamoon ja esim. Atj-toimittajille
- Aikaa lausuntojen antamiseen 18.10.2021 asti
- Lausunnot pyydetään antamaan sähköisellä lomakkeella
- Voit tallentaa keskeneräisenä ja saada yhteenvedon palautteesta sähköisesti
- Materiaali, ohjeet ja linkit lausuntopalautteen antamiseen löytyy THL:n verkkosivulta
  - <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/ajankohtaista/lausuntokierroksella/lausuntopyynto-maaraysluonnos>

Asiakasasiakirjarakenteiden tilanne

- Asiakasasiakirjarakenteita 215 kpl
  - Valmis-tilassa tällä hetkellä 71 asiakasasiakirjaa
- Asiakasasiakirjat valmis-tilaan 6/2022 mennessä (pl. perheoikeudelliset palvelut 1/2023 mennessä)
- Asiakasasiakirjojen kuulemiskierrokset päätökseen tämän vuoden aikana
  - Viimeinen kuulemiskierros, perheoikeudellisten palvelujen tekninen kuulemiskierros järjestetään tämän vuoden aikana
- Rakenteita kehitetään ja ylläpidetään [hallintamallin](#) mukaisesti

Kiitos